

Ett schakt i gatan

L2010:4081

Storgatan 66

Linköpings stad och kommun

Östergötlands län

Helén Romedahl

Tekniska och administrativa uppgifter

Fastighet/lokal/område/sträcka	Storgatan 66
Socken/stad	Linköping
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	L2011:4081
Digitala fastighetskartans blad	64F 7d SO
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH2000
Mätteknik	Manuell inprickning
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
Länsstyrelsens dnr	431-8696-2020
Länsstyrelsens handläggare	Tom Carlsson
ÖM dnr	0250/20
ÖM projektnr	001580
Beställare	Länsstyrelsen Östergötland
Kostnadsansvarig	Linköpings kommun
Projektledare	Helén Romedahl
Biträdande projektledare	-
Personal	-
Fältarbetstid	2020-08-17
Totalt undersöktes	15 m ²
Fynd	Nej
Foto	Digitala
Analyser	Nej
Grafik	Helén Romedahl
Renritning	Lasse Norr
Grafisk form	Lasse Norr

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.
Upphovsrätt: om inget annat anges gäller Creative Commons licens CC BY.
Villkor på <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se>

Ett schakt i gatan

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning.....	4
Syfte och metod.....	6
Resultat	6
Tolkning	7
Referenser	7
Bilaga 1. Profiliritning.....	8

*Omslagsbild: Schaktet med endast asfalten borttagen.
Foto mot öster, Helén Romedahl, ÖM.*

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM
ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

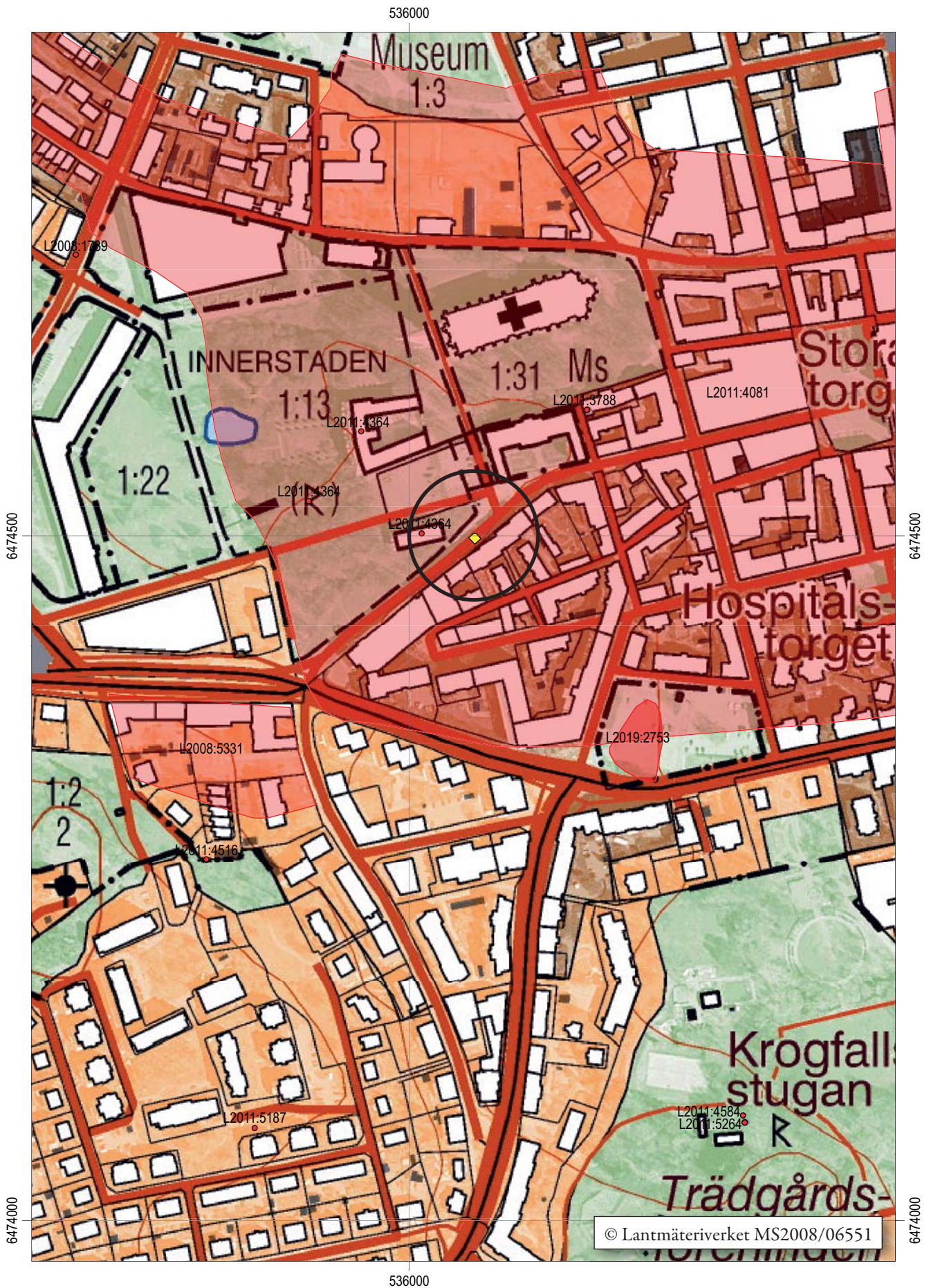
Box 232 • 581 02 Linköping • 013 - 23 03 00 • www.ostergotlandsmuseum.se

Sammanfattning

Den 17 augusti 2020 gjorde Östergötlands museum en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning invid Storgatan 66 i Linköpings innerstad. Arbetet föranleddes av att en trasig vattenledning skulle schaktas fram och lagas. Schaktet bestod till största delen av fyllnadsmassor av sand men en obruten kulturlagersekvens fanns bevarad i schaktets östra och norra kant.

Helén Romedahl
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:5000.

Inledning

Den 17 augusti 2020 gjorde Östergötlands museum en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning invid Storgatan 66 i Linköpings innerstad. Arbetet föranleddes av att en trasig vattenledning skulle schaktas fram och lagas. Schaktet bestod till största delen av moderna fyllnadsmassor av sand men en obruten kulturlagersekvens fanns bevarad i schaktets östra och norra kant. Arbetet utfördes på uppdrag av Länsstyrelsen Östergötland. För de arkeologiska kostnaderna svarade Linköpings kommun. Ansvarig för fält- och rapportarbete var undertecknad.

Områdesbeskrivning

Undersökningsområdet är beläget i den västra delen av Linköpings medeltida och historiska stadsområde, L2011:4081, och ligger i anslutning till Linköpings slotts yttre borggård, på den del som på 1651 års stadskarta utgjordes av den kringbyggda kungsgården. Bland bebyggelsen fanns då bl a landshövdingens bostad och

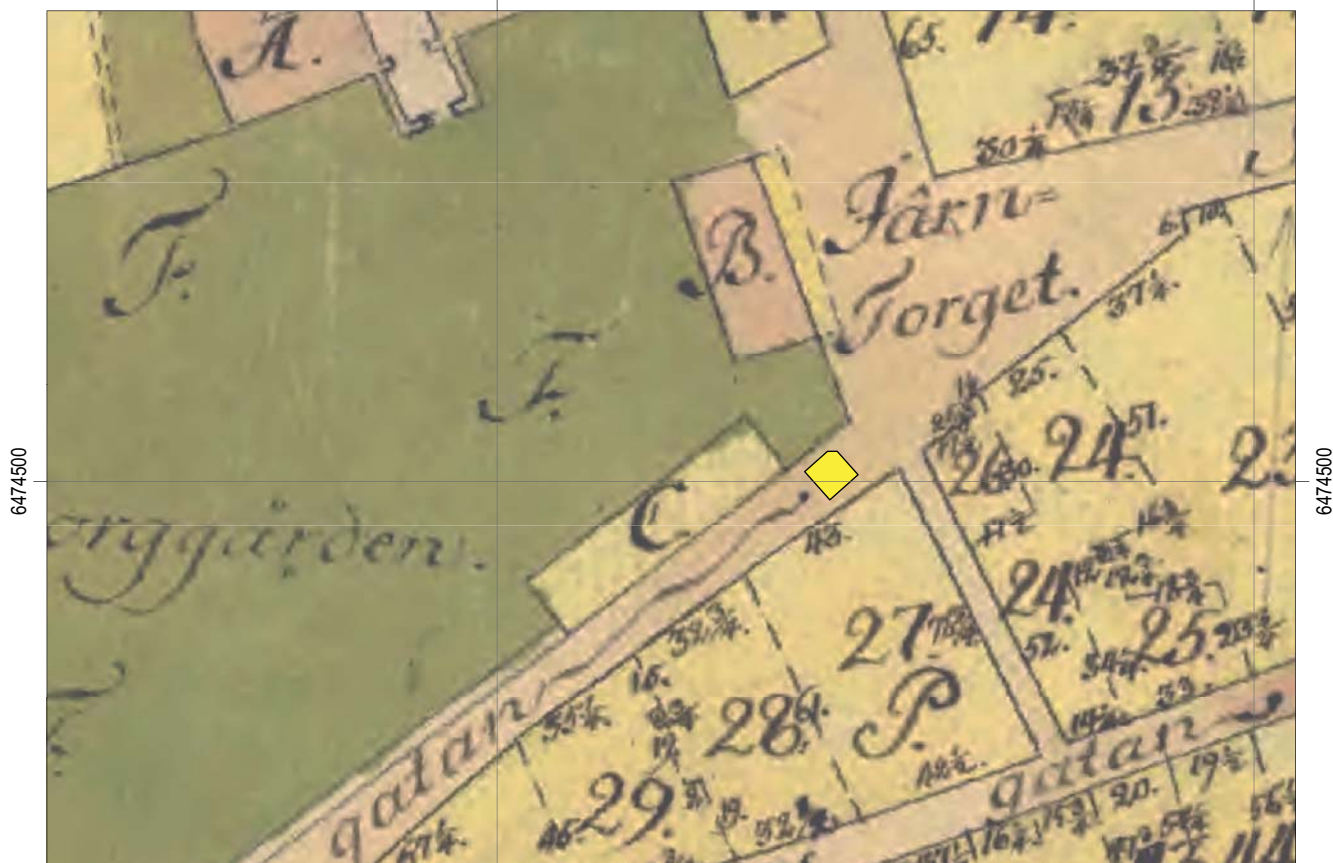
en sällskapsvåning. På ovan nämnda karta utgörs hela det nuvarande parkområdet och yttre borggården, ända fram till Storgatan, av bebyggelse som har med slottets hushållning att göra. Hela den yta som idag upptas av den stensatta borggården tycks vara inhägnad och omges av flera byggnader. På stadskartan från 1696 finns "Landzhövdingens medh Sälskap Byggningar" på platsen. Den utritade byggnaden är dock förskjutet åt söder och ligger snett i förhållande till det nuvarande Annexet då den följer Storgatans riktning (Feldt 2002:5).

Storgatan har på det aktuella partiet sannolikt medeltida ursprung men den sträckning som gatan har idag fick den inte förrän 1651 då den gamla Storgatan lades igen och ersattes av den nuvarande. När Storgatan (då benämnd *Landz gata* och 1655 kallad *Kungsgatan*) drogs fram genom Linköping fick de drabbade tomtägarna ersättningstomter (Kugelberg 1972). Namnet *Stor gatan* förekommer på 1696 års karta (Höök 1968).

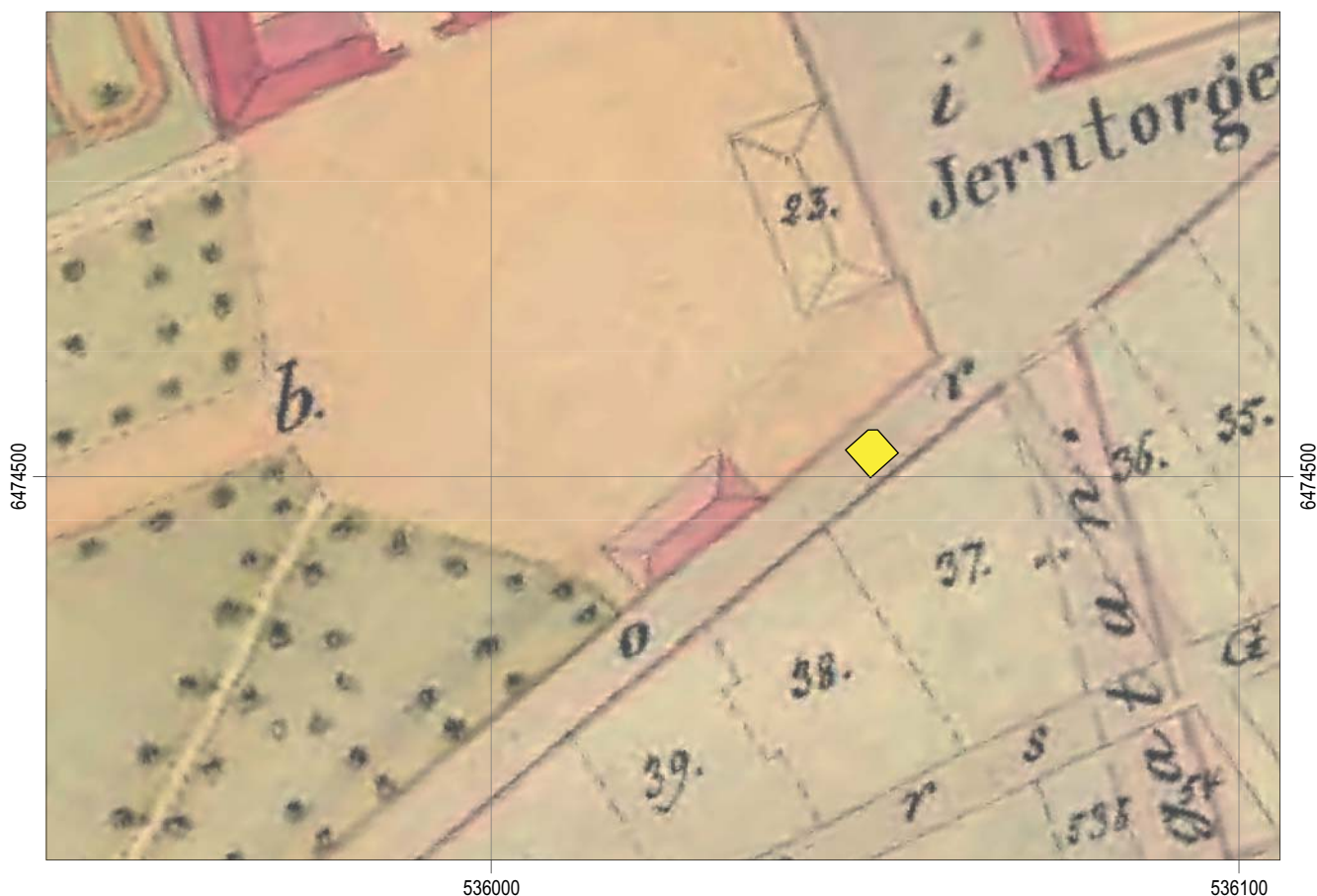
Mot bakgrund av såväl 1696 som 1757 års stadskarta ligger schaktet i det som är den Storgata vars sträckning är densamma som idag.

Figur 3. Schaktet mot bakgrund av 1696 års stadskarta. Skala 1:1000.

Figur 4. Schaktet mot bakgrund av 1757 års stadskarta. Skala 1:1000.

Figur 5. Schaktet mot bakgrund av 1854 års stadskarta. Skala 1:1000.

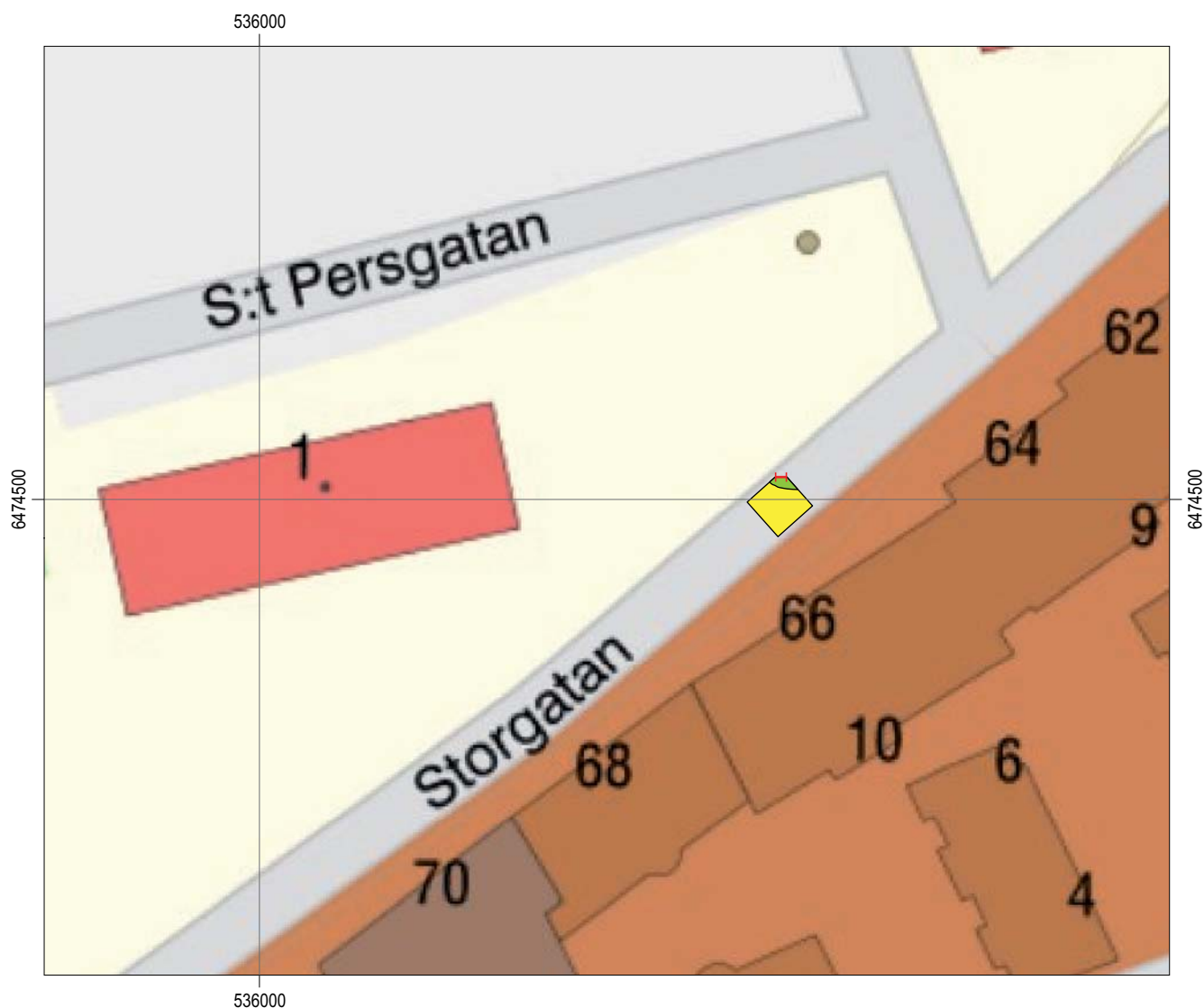
Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska undersökningen var att tillse att fornlämningen berördes i så liten omfattning som möjligt av arbetsföretaget. De fornlämningar som eventuellt kom fram skulle dokumenteras avseende karaktär och omfattning samt om möjligt dateras. Schaktet mätte ca 5 x 5 m och grävdes till ett djup om 2,2 m. Den ostörda delen av den östra schaktväggen dokumenterades på sektionsritning och fotograferades. Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.

Resultat

Schaktet var till största del stört av diverse recenta markingrepp och utgjordes i princip enbart av uppgrävda och återfyllda massor av sand, se figur 7. En kortare sektion dokumenterades åt öster. Väl värt att notera är att det i fyllnadsmassorna fanns relativt många stora stenar med en storlek på upp till 0,7 m. Kanske har dessa ingått i en numera förstörd byggnad?

Kulturlagertjockleken i dokumenterad sektion uppgick till ca 2 m, orörda bottennivån nåddes inte. Äldsta lagernivån utgjordes av relativt tunna skikt med sand med olika färg, grovhet och karaktär (L5). Sandlagren följdes sen av ett homogent brunt sandigt lager med silt, ca 0,3 m tjockt (L4). Sista nivån under bärlager till dagens asfalt var ett drygt 0,4 m tjockt lager med kompakt mörkgrå och något grusig sand som innehöll enstaka kalkbruk och tegelkross (L3).

Figur 6. Schaktet i Storgatan mot bakgrund av adresskarta. Grön markering visar var orörda kulturlager var bevarade. Röd linje markerar dokumenterad sektion. Skala 1:600.

Tolkning

Mot bakgrund av det historiska kartmaterialet framgår att schaktet sedan lång tid ligger i gatumark. De sandlager som dokumenterades i sektion representerar sannolikt olika nivåer av gatuläggningar tillhörande en medeltida föregångare till Storgatan och/eller den nutida Storgatan, utlagd på 1600-talets mitt. De två yngre, homogena och jämförelsevis tjocka lagren (totalt 0,7 m) utan uppenbara skiftningar tolkas även dessa som nivåer av gator.

Referenser

Feldt, A-C. 2002. *Schaktningar vid Annexet*. Östergötlands museum. Rapport 2002:02.

Höök, I. 1968. *Gatunamn i Linköping*. Skriftserie utgiven av föreningen gamla Linköping Nr 11.

Kugelberg, A. 1972. *Gamla Linköpingsgårdar, anteckningar 1*.

Kartor

Lantmäteristyrelsens arkiv (LMS)

LMS D64-1:22. Linköpings stad. Mätning 1757. Karl-Jacob Vallberg.

LMS D64-1:34. Linköpings stad. Tomtmätning 1854. Ernst Olof Viman.

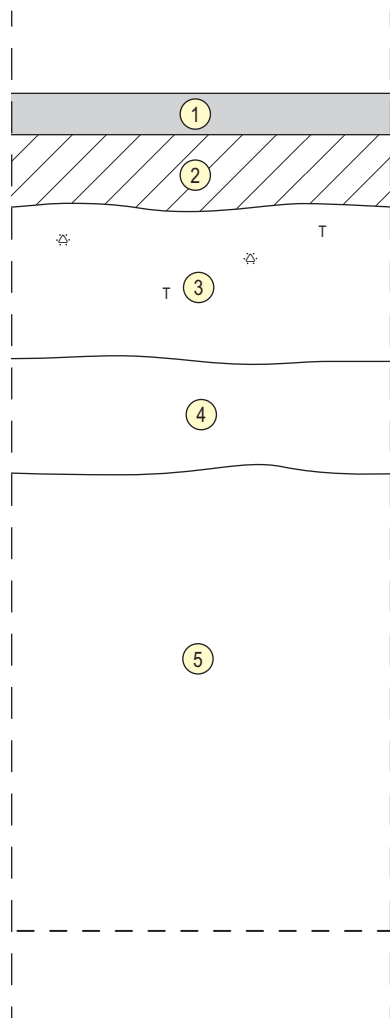
Linköpings stiftsbiblioteks samlingar

Geometrisk grundritning. Linköpings stad 1696. Anders Nilsson. Fotolito-grafisk tryck.

Figur 7. Schaktet i gatan. Foto mot öster, Helén Romedahl, ÖM.

Bilaga 1. Profiliritning

- 1 Asfalt.
- 2 Bärlager.
- 3 Mörkgrå, kompakt, grusig sand, innehåller enstaka tegel och kalkbruk.
- 4 Brun, homogen sandig silt.
- 5 Tunna skikt av sand med olika färg, grovhet och karaktär.

Storgatan 66

Linköpings stad och kommun, Ög

L2011:4081

Profiliritning

Skala 1:20

Dnr 0250/20

2020-08-17 Helén Romedahl

Renritning Lasse Norr

Östergötlands museum utförde i augusti 2020 en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning invid Storgatan 66 i Linköpings innerstad. Arbetet föranleddes av att en trasig vattenledning skulle schaktas fram och lagas.

Schaktet bestod till största delen av fyllnadsmassor av sand men en obruten kulturlagersekvens fanns bevarad i schaktets östra och norra kant.

ISSN 1403-9273

Rapport 2021:16